

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 275. An & qualiter Matrimonium dissolvatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

monium manet ratum, & non efficitur consummatum, quamdiu vir non feminaverit intra vas femininum, etsi illud penetraverit; quamdiu enim non præcessit copula apta ad generandum, non fiunt una caro. Et definit esse tale, si intra illud feminavit, etsi non penetravit; quia talis copula sufficit ad generandum. Sanch. *L. 2. de matr. d. 21. n. 2.* Gutt. *de matr. c. 54. n. 21.* Castrop. *de sponsal. d. 3. p. 2. §. 1. n. 1.* Adhæc qui tenent semen femininum necessarium esse ad generandum, consequenter requirunt ad consummationem, seminationem femininam, qui negant illud esse necessarium, ut Sanch. Gutt. Castrop. *ll. cit.* negant & alterum. De cætero per copulam vi vel metu extortam extra vel post bimestre datum ad deliberandum de ingressu religionis consummari matrimonium, conveniunt ferè omnes, ut Sanch. *d. 22. n. 1.* Gutt. *l. c. n. 16.* Per copulem talem extortam intra dictum bimestre consummari quoque matrimonium, etsi negent aliqui, sentiunt tamen cum communi Sanch. Gutt. *ll. cit.* Castrop. *n. 2.* ed quod sit accessio ad suam, & per eam efficiantur una caro, & si ex parte unius liberè habentis copulam consummatum censetur matrimonium, necesse est etiam ex parte alterius coacti illud consummari; quia est unicum vinculum. Nihilominus non impediti per hoc partem coactam ingredi religionem, ed quod æquum non sit, ut ea licentia à jure concessa per injuriam sibi ab altero illatam privetur. Nequaquam tamen eum, qui copulam extorsit, posse ingredi religionem, parte, quæ vim passæ, renuente, tenent Sanch. *l. c. n. 5. 6. & 8.* Castrop. *n. 3.*

Quæst. 275. An & qualiter matrimonium sit indissolubile.

1. Resp. primò: Matrimonium etiam non consummatum, tam fidelium quam infidelium, quod ad vinculum de se est indissolubile. Castrop. *l. c. 5. & 6. infine.* cum communi, prout hanc indissolubilitatem statim ab initio creationis asseruit Adamus *Genes. 2.* dicente Trid. *Sess. 24. de matriu. Matrimonii perpetuum indissolubilem nexum primus humani generis parens divinis spiritibus instituit pronuncians, cum dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea; quamobrem propter hanc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ. Item Christus apud Matth. Quod Deus conjunxit, homo non separet. Et Apost. ad Rom. 7. Mulier vivente viro alligata est legi.*

2. Resp. secundo: Hæc indissolubilitas intrinseca omni matrimonio non est purè à jure divino positivo; ab initio enim, dum institutum ab auctore naturæ matrimonium indissolubile, non exstabat præceptum ullum divinum positivum aliud, quàm de abstinentia ab arbore vetitæ: Pith. *l. c. n. 138.* sed est ex jure divino naturali. Matrimonium siquidem ex natura sua ordinatur, tum ad conjugum amorem mutuam fovendum, tum ad generandam non solum, sed & ad bene educandam prolem, quod commodè fieri nequit, si matrimonium esset solubile; foret enim proles incerta & malè educaretur. Hinc Deus omnium Dominus Authorque naturæ quæ talis ad hos fines in conjugio intentos à principio aliter non instituit illud, concessitque mutuum corporum traditionem & usum quam indissolubilitate, prout dicitur *c. unic. de voto in 6. ubi: Matrimonii vinculum ab ipso Ecclesia capite rerum omnium conditore illud in paradiso, & in statu innocentia instituit indissolubilitatem accepit &c.* Ac ita sentit Pith. *l. c.* Castrop. *n. 6.* citans Bellarm. *L. 1. de*

matr. c. 12. Azor. *L. 6. q. 3.* Rebell. *de oblig. just. L. 2. q. 15. §. 1.* Vasq. *d. 1. de matr. c. 2.* Covar. *2. part. decret. c. 7. §. 3. n. 5.* & plurimos alios. Huic tamen concessionem & institutionem naturæ matrimonii congruenter factæ non obstat, quod quandoque Deus ob gravem aliquam causam permiserit vinculum matrimonii solvi; in Lege quidem Evangelica, non tantum matrimonii rati in favorem status religiosi, sed & consummati inter infideles in favorem fidei. In lege scripta permittendo Judæis libellum repudii, ut docent plures apud Sanch. *L. 10. d. 1. n. 7.* sententibus tamen aliis contrarium cum Magist. sentent. S. Bonav. Richar. permissum nimirum, hoc est, non punitum repudium uxoris tanquam minus malum ad vitandum majus, nempe uxoricidium. De quo plura infra. Matrimonii verò rati in lege Evangelica permittendo illud solvi; cum hæc, ut inquit Castrop. sint solubilitates extrinsecæ, naturam matrimonii non mutant; sicut non mutat perpetuitatem status religiosi, quod is aliquando solvi possit. Unde

3. Resp. tertio: Non est ista indissolubilitas ita essentialis matrimonio, ut ea repugnet propriè juri naturæ, sitque intrinsecè mala. Ita Pith. *cit. n. 138.* & Laym. *l. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 1.* remittens ad D. Thom. *in 4. d. 33. q. 2. a. 1.* Bellarm. *de matr. l. 1. c. 4.* Sanch. *l. 2. d. 13.* nulla siquidem, ut inquit Laym. ratio est, cur non etiam matrimonii contractus ad modum aliorum contractuum, spectato præcès jure naturali, mutuo consensu dissolvi possit. Juxta illud: *Obligaciones, que mutuo consensu contrahuntur, contraria voluntate dissolvuntur. s. fin. Inst. quib. mod. toll. obligat.* nisi quod talis dissolutio primario fini matrimonii, qui est generatio & educatio proles, repugnare videatur. Illa autem ratione non ostenditur matrimonii solutionem esse per se & intrinsecè malam, sed solum ratione adjuncti, quod sæpissimè abest, ut si proles jam perfectè educata sit, vel ob uxoris sterilitatem, senium &c. nulla sit spes generandæ proles, quo casu dissolutio matrimonii magis confert ad generationem proles cum alio conjugè, quàm ut repugnet. Probatur quoque idem à posteriore. Deus siquidem abolutà potentià in lege propriè naturali dispensare nequit, ut cum D. Tho. *1. 2. q. 94. a. 5. & q. 100. a. 8.* AA. communiter, Jam verò Deus olim, tam in lege scripta, quàm Evangelica dispensavit, ut dictum, tam in matrimoniis consummatis, quàm ratis, permittendo ea solvi.

4. Resp. quarto: Indissolubilitas omnimoda (intellige respectu potestatis humanæ) inter fideles non provenit ex eo, quod matrimonium sit Sacramentum; quia etiam matrimonium ratum est Sacramentum, & tamen est solubile etiam potestate humana Papæ in sententia valde probabili. De quo paulò post. Neque ex eo, quod sit Sacramentum perfectè significans unionem Verbi cum natura humana, seu cum Ecclesia per Incarnationem, quæ perpetua est, & nunquam solvenda, ut Pith. *n. 40.* Laym. *l. c. n. 2.* & 3. nam ex eo tanquam à posteriore convincitur esse indissolubile omnimodè, ut Castrop. *§. 2. n. 4.* ergo non ideo, quia dictam unionem Christi significat, est indissolubile, quasi hæc esset ratio à priori, & in qua fundaretur dicta indissolubilitas; sed quia indissolubile omnino est, ideo dictam unionem Christi significat; adeoque illam indissolubilitatem habet aliunde, nempe à præcepto divino juri naturali superaddito, quod nimirum Christus in lege Evangelica tulit. *Matth. 10. Quod DEUS conjunxit, homo non separet;* tulitque hoc ipsum præceptum Christus, seu illam illius indissolubilitatem omnimoda

dam voluit, ut aptius dictam unionem cum humanitate vel Ecclesia significaret. Unde etiam, ut bene ait Castrop. *cit. §. 2. n. 1.*, non congruebat (stante nimirum illa Christi voluntate sineque ab eo intento) concedi Papæ ullive alteri homini potestatem solvendi illud, et si de cætero absolute loquendo potuisset delegari dicta potestas; cum in eo ipse Christus dispensate poterat. Neque hucusque dictis de indissolubilitate matrimonii opponas illud Christi *Matth. 19. Quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mæchatur:* Unde sequi videtur, posse uxorem ob fornicationem vel adulterium ab ea commissum dimitti, ac ita solvi matrimonium & aliam duci. Nam responderi solet, Christum tantum loqui de dimissione uxoris quo ad thorum & cohabitationem. ita ut sensus sit, fornicationem esse iustam causam dimittendi uxorem, seu separandi se ab ea quod ad locum. *Pirh. n. 41. citato Sanch. L. 10 d. 2. n. 3.* ac ita congruat cum illo *Marc. 10. & Luc. 16. v. 18.* ubi absolute dicitur: *Omnis, qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mæchatur; & qui dimissam à viro (intellige etiam ob fornicationem) duxerit, mæchatur.* De quo plura infra.

Quæst. 276. An de facto Pontifex saltem ob causam gravissimam dissolvere possit matrimonium ratum fidelium, ita ut utrique parti relinquatur liberum inire aliud matrimonium.

Resp. non convenire in hoc AA. sententia id affirmans est communior, quam tenent Abb. *in c. ex publico. de convers. conjugator. n. 14. Nav. in m. an. n. 22. n. 21. Suar. Tom. 3. de relig. l. 6. c. 17. n. 21. Pirh. n. 142. Cajet. Tom. 1. opusc. tr. 18. q. unic. Vasq. 1. 2. d. 165. c. 7. Less. l. 2. c. 40. n. 146. Gutt. de matr. c. 53. n. 3. Sauch. l. 2. d. 14. n. 2. Hurt. d. 8. de matr. diff. 3. n. 11. Laym. l. c. c. 6. n. 4.* dicens, hanc esse Canonistarum *in c. ex publico.* Gobat. *in Theol. experim. tr. 10. n. 691.* dicens, contrarium sine Sedis Apostolicæ contumelia defendi non posse. Rationes hujus sententiæ sunt, quod Pontifices dispensarint quandoque in matrimonio rato; puta Paul. III. Pius IV. ter quaterve Gregor. XIII. una die undecies teste Henriq. *l. 1. c. 8. n. 11. in Gl. lit. F. Innoc. X.* cum homine plebeio sine causa bonum publicum spectante apud Gobat. *l. c.* & alii apud Dian. *p. 8. tr. 1. resol. 62.* illos autem in hoc errasse & in valide egisse, & juris divini ignaros fuisse, dici nequeat sine temeritate, ut inquit Valent. *3. p. d. 10. q. 1. p. 7.* quin & ut Veracruz. *in specul. p. 2. a. 27.* de Pontificis potestate, postquam dispensavit, dubitare instar factilegii est; esset enim quasi improbare Christo, quod Papa relaxare possit votum & iuramentum, dispensare in professione religiosa, ut Theologi & Canonistæ passim. Et pluribus exemplis ostendit Barb. *in c. cum ad monasterium. de statu Monach. n. 13.* qua professione infirmius est matrimonium ratum, cum per eam dissolvatur. Quod matrimonium non sit omnino indissolubile, nec in ratione contractus, nec ob rationem Sacramenti, aut significationem, quæ significat conjunctionem Christi cum anima per caritatem & gratiam, quæ dissolubilis est. Ac denique, quod potestas ligandi & solvendi Ecclesiæ concessa, utpote favorabilis salutis animarum, sit extendenda, quantum licet, nisi obsteret jus divinum, quale hic non est, in quo propriè

ac directè sit dispensandum à Papa solvendo matrimonium ratum; siquidem sicut in voto & iuramento, quod relaxando non tollitur, aut remittitur jus Deo quæsitum, sed tollitur ipsum votum & iuramentum, seu vinculum obligationis illius erga Deum per potestatem concessam à Deo Ecclesiæ solvitur; ac ita indirectè aufertur lex illa divina de voto observando; ita in præsentè Papa directè dispensando in contractu illo humano matrimonii, seu tollente ejus vinculum, quod est fundamentum obligationis juris illius divini & naturalis, tollatur indirectè lex illa divina, jubens vinculum matrimonii, etiam nondum consummati, perpetuò subsistere, præterquam si Ecclesiæ dissolventis auctoritas accedat. Ita Laym. Verùm licet hanc sententiam probabilissimam, dicat Castrop. *l. c. §. 2. n. 3.* ipse tamen contrarium censet verius & docet ferè ab omnibus Theologis astruit, citans Sotum *in 4. d. 31. q. 1.* Bonavent. *d. 27. a. 3. q. 2.* Pont. *l. 9. c. 3. n. 3.* Valent. &c. ad quos ex Canonistis accedunt Turrecrem. *in c. sunt qui dicant. 27. q. 2. a. 3. n. 5.* Alex. *in c. tuas. de sponsa duor. n. 14.* Covar. Gutt. apud Krimer. *in 4. decret. n. 1621.* Potissima ejus ratio est, quod cum matrimonium, sive ratum, sive consummatum, jure divino & naturali sit indissolubile, nequeat, nisi Deo concedente dissolvi, prout dicitur *in c. ex parte. de convers. conjug. il. 2.* ubi Joannes III. *Ex quo matrimonium inter legitimas personas contrahitur, in nullo casu illis viventibus dissolvi potest, nisi forte secus fuerit ex revelatione divina &c.* ex nulla autem traditione aut ullo textu constet, Deum Pontifici concessisse hanc facultatem. Dici autem non possit, quod ibi Papa loquatur de matrimonio consummato, cum nullum verbum hoc indicet, sed omnino contrarium clarè indicetur, dum dicitur: *ex quo matrimonium contrahitur.* Quod autem ad diluendum hoc dicitur ad Adversariis de dispensatione indirecta, quæ fit per sublationem directam vinculi, idem applicari posse videtur ad dispensandum pariter in matrimonio consummato, quod Adversarii non admittunt. Addunt & aliam rationem Castrop. & Pont. nimirum, quod si ob aliqua inconvenièntia solvi à Papa possit matrimonium ratum, posset etiam ob eadem occurrentia in matrimonio consummato & illud solvi; cum matrimonio consummato in substantia, essentia vel integritate superaddat matrimonio tantum rato, nisi quod dicat copulam & usum matrimonii, quæ non pertinet ad matrimonii substantiam & integritatem, & usus rei non faciat in veniente majus & fortius jus, quam in non utente re sua, adeoque matrimonium non reddat magis indissolubile. Sed nec ideo magis indissolubile, quia significat unionem Verbi cum natura humana vel Christi cum Ecclesia; cum, ut dictum, non habeat indissolubilitatem ab hac significatione. Quanquam, ut Pont. *l. 1. c. 11. d. n. 10.* satis dubium, an non etiam matrimonia rata fidelium ad hanc unionem significandam assumpta; cum etiam in pluribus sententia matrimonium consummatum infidelium hanc significet; quin imo matrimonium in primæva sua institutione. Ac denique esto, matrimonium ratum assumptum non sit ad illam unionem significandam, sed solum unionem Christi cum anima per gratiam; ad summum enim inde inferre licet quasi à posteriore, solvi illud quandoque posse, scilicet per ingressum in religionem, Deique dispensatione, non tamen ex dispensatione Papa.

Ad primam autem rationem Adversariorum respondet Castrop. ex eo, quod Pontifices adhærentes priori

priori